HISTORISKA PERSONER FRÅN GÖTEBORG

Frigga Carlberg

Anna Fredrika (Frigga) Carlberg, född Lundgren 10 augusti 1851 i Falkenberg, död 3 oktober 1925 i Stockholm, var en svensk författare, social organisatör och förkämpe för kvinnlig rösträtt. Hon betraktas som en förgrundsgestalt inom den svenska rösträttsrörelsen. Hon var ledamot i styrelsen för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt och ordförande för dess avdelning i Göteborg. Hon anses personligen ha bidragit till att kvinnlig rösträtt slutligen godkändes av riksdagens båda kamrar.

Demonstrationståget för kvinnorösträtten i Göteborg 1918, med bland andra Frigga Carlberg. Hon var välbekant med särskilt den brittiska och amerikanska suffragettrörelsen och översatte också mycket feministisk litteratur till svenska. Hennes roman För rättfärdighets skull betraktas – vid sidan av Elin Wägners Pennskaftet – som den svenska roman som mest utförligt behandlar motivet kvinnlig rösträtt.

William Chalmers, född 13 november 1748 i Göteborg, död 3 juli 1811 på Gårdsten utanför Göteborg, var en svensk köpman i Göteborg, titulärt kansliråd, donator och grundare av den industriskola som sedermera blev Chalmers tekniska högskola. Chalmers växte upp i Göteborg och var son till en skotsk köpman William Chalmers den äldre och hans svenska hustru Inga Chalmers, född Orre (1711–1765). Fadern hade migrerat till Sverige redan 1722. Om William Chalmers ungdomstid är inte mycket känt, men han förlorade tidigt båda föräldrarna.

Tillsammans med handelsmännen Henry Grieg och A F Ritterberg startade William Chalmers Sveriges första mekaniska bomullsspinneri, den 10 april 1795. Verksamheten förlades vid Gamlebokullen utanför Lerum "...Gamlebo Kullen i Elfsborgs Län, Wädhle Härad och Lerums socken". Man sysselsatte som mest 120 årsarbetare och omsatte 8 000 riksdaler banco. Den 22 juni 1846 drabbades anläggningen av en svår brand, vilket tillsammans med konkurrensen från Rosendahls spinnerier i Mölndal, gjorde att fabriken aldrig byggdes upp igen. I sitt testamente, upprättat den 11 juni 1811, bestämde Chalmers, att en gåva på 8 333 riksdaler skulle gå till dövstummeinstitutet på Manilla, samt att hälften av hans återstående egendom skulle tillfalla Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och den återstående hälften frimurarebarnhusdirektionen för att användas till "en framdeles till inrättande bestämd industriskola för fattiga barn, som lärt läsa och skriva" Den Chalmerska Slöjde Skolan, som senare kom att bli Chalmers tekniska högskola, invigdes den 5 november 1829.

Eva Rodhe

Eva Sophia Rodhe, född 18 september 1836 i Harplinge socken, Hallands län, död 6 maj 1919 i Göteborg, var en svensk skolföreståndare. Hon var dotter till prosten Magnus Rodhe och Ejda Norman samt kusin till biskop Edvard Herman Rodhe. Hon övertog 1862 en privat flickskola i Uddevalla, som hon utvecklade till Uddevalla elementarläroverk för flickor. Åren 1878–1881 studerade hon flickskoleväsendet i Tyskland, Italien och Frankrike.

Eva Rodhe (1836-1919)

Tillsammans med Maya Nymann grundade hon 1881 ***Praktiska arbetsskolan i Göteborg***, där de införde ett särskilt slöjdsystem, som vunnit utbredning i England och Nord-Amerika under namnen "The Eva Rodhe system". I denna samskola som tog emot barn redan från förskoleåldern var Eva Rodhe verksam till 1904. Skolan upphörde 1914, hade högt anseende även utomlands och var internationellt känd som ett reformpedagogiskt experiment. År 1897 hade den 237 elever. Rodhe var en auktoritet inom undervisningsfrågor och intresserade sig för skolköksundervisning, arbetsstugor, skollovskolonier och husmodersskolor. ***Som första kvinna i landet invaldes hon 1890 i Göteborgs folkskolestyrelse och deltog i arbetet med kvinnors rösträtt.***

Amanda Rylander

Amanda Fredrika Rylander, född den 14 oktober 1832 i Jäder, död den 15 oktober 1920 i Kvillinge, var en svensk skådespelare. Mellan 1870 och 1890 var hon sedan en av de mest kända aktörerna vid Stora teatern i Göteborg, där hon, förutom ett uppehåll 1881-1882, var anställd fram till sin pensionering. Hon tillhörde pionjärgenerationen vid den första stående ensemblen vid Stora Teatern i Göteborg. Hon gjorde dock gästuppträdanden också efter 1890, och gjorde sitt sista uppträdande 1914. Hennes spelstil beskrivs som varm och hjärtlig gemytlig. Hon var syster till skådespelarna Ottilia Littmarck och Clara Björlin.

Hammerska ladan. Sörensenska huset i fonden. Till vänster Davidsonska huset.

Hammerska ladan vid Kungsträdgården i Stockholm var en envåningsbyggnad i hörnet av Kungsträdgårdsgatan och Södra Blasieholmshamnen.

Svenska teatern, före 1888 Nya Teatern, var Sveriges största dramatiska teater under åren 1875–1925 och hade sin huvudentré på adressen Blasieholmsgatan 4 i Stockholm.

Stora Teatern, först Nya Theatern, därefter Stora Teatern 1880, populärt kallad Storan, är en musik- och teaterbyggnad i stadsdelen Lorensberg i Göteborg, invigd 1859.

Clara Björlin

Clara Elina Gabriella Björlin, född Rylander 28 juli 1850 i Stockholm, död 24 oktober 1905 i Norrköping, var en svensk skådespelare. Hon var 1872–1879 gift med Gustaf Björlin. Clara Rylander ägnade sig tidigt åt skådespeleri och debuterade efter anställning hos Carl Otto Lindmark 1867-1868 och hos Ludvig Josephson och Fritz Ahlgrensson på Mindre teatern 1868-1869 på Dramatiska teatern 1869. Clara Björlin fortsatte att vara knuten till kungliga scenen fram till slutet av 1872. Hon var 1877-1878 anställd vid Nya teatern i Stockholm och 1878-1879 vid Svenska Teatern i Helsingfors. 1879-1880 var hon engagerad vid Nya teatern i Göteborg.Hon framträdde som Nora i Ett Dockhem, Julia i Romeo och Julia och Jolanta i Kung Rénes dotter. Därefter arbetade hon 1881-1882 vid Frans Hedbergs teaterföretag i Göteborg och 1882-1883 vid Södra Teatern.